

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

СУБОТА 7 вересня 2002 року

№163 (2914)

Погода в парламенті

Перша погоджувальна рада голів парламентських комітетів, лідерів фракцій і груп напередодні відкриття нової сесії Верховної Ради пройшла на тлі двох резонансних подій — президентських ініціатив про старт політичної реформи в Україні та підготовки осінніх акцій протесту опозиції.

Перед виїздом до Йоганнесбурга на Всесвітній саміт зі сталого розвитку Президент України Леонід Кучма направив Голові Верховної Ради Володимиру Литвину лист, в якому виклав своє бачення організації політичної реформи в державі. У ньому, зокрема, йшлося про утворення парламентської більшості, а також робочої групи з проведення політичної реформи, до якої мають увійти представники всіх гілок влади. В понеділок зранку цього листа бачили ще не всі лідери депутатських об'єднань. Однак робота над його втіленням у життя вже закипіла: перед початком погоджувальної ради відбулося засідання консультативної ради з формування парламентської більшості, створеної 30 серпня на зустрічі з Президентом лідерів дев'яти фракцій (НДП, партій «Трудова Україна» і ППУ, «Регіони України», «Народовладдя», «Європейський вибір», «Демократичні ініціативи», «Аграрники України», «Народний вибір» та СДПУ (о)). Жодних документів щодо утворення більшості на тому засіданні не підписали — «дев'ятка» вирішила продовжити переговори з іншими фракціями до 14 вересня.

(Закінчення на 2-й стор.).

ЗІ СВЯТОМ!

Привітання Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА

працівникам нафтогазового комплексу України

Сердечно вітаю вас з Днем працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України!

Своє професійне свято трудівники галузі традиційно відзначають новими здобутками.

І сьогодні у складних економічних умовах ви не тільки виконуєте, а й перевиконуєте поставлені урядом завдання з видобутку нафти і природного газу, їх переробки та транспортування. Завдяки вашим зусиллям зростають темпи газифікації українських міст і сіл, істотно розширюються соціальні програми.

Виробничі досягнення працівників нафтогазового комплексу створюють надійну основу для забезпечення стабільного економічного розвитку нашої держави. В них — запорука майбутнього України серед високорозвинених держав світу.

Щира подяка вам від усього українського народу за тепло у наших оселях, за впевненість у світлому прийдешньому дні.

Бажаю міцного здоров'я, щастя, радості та нових трудових звершень!

АКТУАЛЬНО

Три схеми. Одна погана...

Питання передачі облігацій Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» російському ВАТ «Газпром» може бути вирішено на міжурядовому рівні вже 16 вересня цього року. Про це повідомив на прес-конференції голова правління НАК «Нафтогаз України» Юрій Бойко.

За його словами, до цього часу консультанти визначать основні принципи і схему передачі облігацій. Юридичним консультантом з передачі облігацій виступає компанія «White and Case», фінансовим — «Зовнішекономбанк», **повідомляє УНІАН.**

Ю. Бойко також зазначив, що всі зусилля консультантів направлено на пошук шляхів передачі облігацій з мінімальним оподаткуванням. Він також повідомив, що консультанти запропонували три схеми передачі, однією з яких є перекладення всіх податків на НАК «Нафтогаз України». «На такий варіант ми, звичайно, не згодні», — сказав він. Інші схеми Ю. Бойко не уточнював.

Я ВАМ ПИШУ...

Платимо за безпеку. Якої немає

У під'їзді нашого будинку зробили невелику кімнатку для консьєржа. Його завдання — не пропускати чужих людей без попередження мешканців. Але все відбувається с точністю до навпаки. Стороння людина може назвати номер будь-якої квартири, і її пропустять. То чому ж ми, пенсіонери та інваліди, маємо платити щомісяця по п'ять гривень? Нам часто-густо на хліб не вистачає, але гроші для чергового вимагають передовсім.

Ніна САФРОНОВА.

Київ.

Головне — визначення принципів внутрішньої і зовнішньої політики

Відкриття другої сесії Верховної Ради четвертого скликання, що відбулося 3 вересня, крім протокольної новизни урочистостей, відзначених більшістю ЗМІ, зафіксувало три події, які ще довго перебуватимуть у центрі політичного життя країни.

Про новизну можна сказати, що народні обранці побачили технічно переоснащений сесійний зал, Гімн України піднесено виконав прославлений хор імені Г. Верьовки, було запрошено багато гостей, у тому числі церковні ієрархи. Народним депутатам, яких було нагороджено, Голова ВР Володимир Литвин вручив Почесні грамоти і Грамоти Верховної Ради.

Решта подій у їх послідовності ніби доповнювали одна одну, окреслюючи в майбутньому мало не революційний зрушення в житті держави та гостроту, що завжди їх супроводжує.

Президент у своєму зверненні до народних депутатів висловив занепокоєння повільними темпами реформ у країні, особливо це стосується пенсійних питань, на перше місце поставив соціальний захист населення і екологічну політику; здивувався з реакції опозиції на проголошений ним курс з реформування політичного устрою держави; висловив сподівання, що Держбюджет парламент прийме вчасно, і він буде реальний, а власні проблеми народні депутати вирішуватимуть самотужки.

Володимир Литвин у промові головний акцент зробив на виконанні народними депутатами прямого конституційного обов'язку — прийняття закону «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики України».

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У НОМЕР

«Кузня» хліборобам викувала трактор

Учора в столиці на заводі «Ленінська кузня» відкрився 1-й цех з випуску тракторів марки «Білорус», під якою сьогодні виготовляє свою продукцію виробниче об'єднання «Мінський тракторний завод».

Проектна потужність київського виробництва, повідомили в ТОВ «Укравтозапчастина», — 7,5 тисячі тракторів «Білорус» (МТЗ-80/82) на рік. А це означає, що на двох робочих лініях може складатися понад 20 тракторів на день. На такий рівень складання техніки завод має вийти за кілька найближчих років: у 2002 році плановано зібрати 1 тисячу тракторів, наступного року — 3 тисячі одиниць цієї техніки, 2004 — 5 тисяч, а на рівень випуску в 7,5 тисячі тракторів планується вийти у 2005 році. Тим самим один лише київський завод зможе самостійно забезпечити потреби нашої держави у тракторах класу «Білорус». Водночас «ідеальна» потреба в Україні на трактори всіх типів, як вважають фахівці, — приблизно 45—47 тисяч. Зважаючи на це, вже найближчим часом на столичному підприємстві візьмуться за освоєння випуску інших типів тракторів та сільськогосподарської техніки.

Чернеча гора — святе місце

Чернеча гора — особливе для кожного українця місце. І у свята, і у будні сюди, на могилу великого сина України Тараса Григоровича Шевченка приходять люди. Шевченківські місця відвідують школярі з усієї України, тут бувають державні діячі, митці, гості з ближнього й далекого зарубіжжя. Тут — джерело нашої духовності.

Невтішні підсумки

Приблизно у 8% (9,3 тис.) із 116 тис. обстежених дітей, які постраждали від Чорнобильської аварії, виявлено захворювання щитовидної залози, у 13% (15,1 тис.) — депресії, а в дев'яти підлітків — рак щитовидки. Такі підсумки обстеження, проведеного в рамках програми допомоги дітям, які постраждали від аварії на ЧАЕС. Програма була ініційована агентством США з міжнародного розвитку в 1998 році, і відтоді п'ять українсько-американських оздоровчих центрів розпочали роботу в Черкаській, Київській, Рівненській, Житомирській та Волинській областях. Дітей, в яких було виявлено хвороби щитовидної залози, рак або психо-соціальні ускладнення, направили на подальше діагностування та лікування, **повідомляє «Інтерфакс-Україна».**

■ *Поліські райони Рівненщини потерпають від пожеж на торф'яниках.* І хоча проблема боротьби з такими пожежами стала головним болем пожежників, «надзвичайників», їм не вдалося ліквідувати осередки пожеж: вогонь прокрався у глибину — іноді навіть на кілька метрів. Їдкий дим поширюється на ближні населені пункти. За словами міського голови Кузнецовська Степана Жданюка, огортає він і місто атомників.

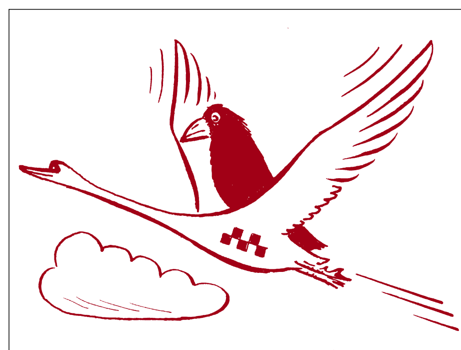
Виявлено перевищення концентрації окису вуглецю та сажі. На Рівненщині чекають дощів, **повідомляє наш власний кореспондент Олександра ЮРКОВА.**

■ *На залізничному митному пункті Лантратівка під час перевірки потяга «Москва—Луганськ» оперативники управління СБУ виявили цілий парфумерний склад.* Контрабандний, звичайно. Вантаж перебував у прихованих нішах підлоги в коридорах двох вагонів. Із них правоохоронці вилучили 48 ящиків із парфумерією російського виробництва. Залізничники так і не спромоглися пояснити, яким чином контрабанда потрапила в потяг, **повідомляє наш власний кореспондент Алла АНТИПОВА.**

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

В Україні за рік на одну особу випускають менше однієї книги

Народні обранці й уряд: шляхом співпраці

90 народних депутатів залучено до роботи в урядових комітетах, колегіях міністерств і відомств, експертних робочих групах, наглядових радах. Про це повідомив Голова Верховної Ради України Володимир Литвин на нараді, присвяченій поглибленню взаємодії уряду та парламенту. Він підкреслив, що в такий спосіб уряд пішов назустріч законодавцям для поліпшення співпраці, а також прислухався до думок, висловлених народними депутатами на розширеному засіданні Кабінету Міністрів України.

У свою чергу, Прем'єр-міністр Анатолій Кінах повідомив, що уряд розглядає поглиблення взаємодії з Верховною Радою як базу для проведення подальшої політичної реформи. На його думку, консолідація зусиль обох гілок влади дасть змогу повернути довіру громадян до владних структур, створить можливість для нашої держави успішно конкурувати з іншими країнами в умовах глобалізації світового простору.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

На нараді було визначено пріоритетні законопроекти, що їх планують винести на розгляд Верховної Ради найближчим часом, а також шляхи подальшої співпраці законодавців та урядових структур.

Володимир КОРОЛЮК.

Погода в парламенті

(Початок на 1-й стор.).

Хоча депутатських заяв про входження до парламентської більшості на той час уже було вдосталь (231 від членів цих фракцій та кількох позафракційних депутатів за необхідних для прийняття рішень 226 голосів), у процесі творення нової більшості взято таймаут. Основна причина — намагання долучити до «більшовицьких» лав найбільшу парламентську фракцію «Наша Україна», що дало б змогу породити вже цілком життєздатне парламентське «дитя» — конституційну більшість. Навіть Голова Верховної Ради Володимир Литвин визнав, що «без «Нашої України» в парламенті не може бути сформовано сталої більшості».

Водночас Віктор Ющенко поки що займав оборону на позиції «ні вашим, ні нашим». Після погоджувальної ради він заявив: «нашисти» не входитимуть до більшості, яку ініціюють дев'ять «пропрезидентських» фракцій, мотивуючи це тим, що «Наша Україна» — «самодостатня політична сила», а парламентська більшість має бути «демократичною» (і формуватися, звісно, лише на базі «НУ»). Він підкреслив, що у ВР є ресурс для її створення, але для цього необхідно, щоб припинився тиск на депутатів з боку адміністрації Президента, Генпрокуратури, податкових та інших силових органів. У свою чергу, опозиційна «трійка» — головний комуніст Петро Симоненко, соціаліст Олександр Мороз і лідер однойменного блоку Юлія Тимошенко — у час проведення парламентської погоджувальної ради брали участь в іншому зібранні —зустрічі з громадськістю, присвяченій підготовці до всеукраїнської акції протесту «Повстань, Україно!», початок якої заплановано на 16 вересня. А на погоджувальній раді були присутні лише представники цих фракцій. Тож недарма глава парламенту Володимир Литвин побоюється, що осінні мітингові акції негативно позначаться на роботі сесійного залу. Приєднуватися чи ні до осінніх акцій протесту, сам Віктор Ющенко також поки що однозначно не вирішив (хоча партії ПРП, УНР та НРУ, котрі входять до «Нашої України», вже визначилися позитивно).

На погоджувальній раді лідери більшості парламентських фракцій вирішили ухвалити порядок денний другої сесії ВР наступного тижня, щоб іще попрацювати над цим документом. Загалом на початок сесії на розгляді в комітетах перебувало 496 законопроектів. Безперечно, значні корективи до порядку денного внесе послання Президента. Правовому комітету ВР доручено до 9 вересня, тобто до наступного засідання погоджувальної ради, підготувати пропозиції про склад і принципи роботи комісії з підготовки змін до Конституції. І це робота не на одну сесію.

Юліана ШЕВЧУК.

Головне — визначення принципу внутрішньої і зовнішньої політики

(Початок на 1-й стор.).

Уже сама назва цього документа розставляє чи принаймні має розставити усі крапки над «і».

Це — економіка, де на чільне місце виноситься розвиток малого і середнього підприємництва, інноваційні технології, прийняття Податкового кодексу; зовнішньополітичні орієнтири, що лежать у площині реалізації європейського вибору та відносин з Росією на основі рівноправного партнерства і взаємної вигоди; політико-правова сфера, яка має бути підпорядкована перспективам конституційної реформи в Україні.

Довкола цих напрямів, визначених двома лідерами країни, збиралися в пучок, як у фокусі, змагання політичних сил. Цей потужний пучок зусиль надалі може стати каталізатором зрушень, що намічаються. А може і розсипатися, як осколки від розбитого дзеркала.

Перший пленарний день ВР на це питання однозначної відповіді, на жаль, не дав. Дев'ять парламентських фракцій і груп, названі опонентами пропрезидентськими, оголосили свою готовність до формування парламентської більшості та утворили координаційну раду для переговорів з іншими фракціями. Дві впливові партії — комуністична, соціалістична та третя політична сила — блок Юлії Тимошенко закликали до акцій протесту під гаслом «Повстань, Україно!» за дострокові вибори Президента, що плануються на 16 вересня.

«Наша Україна» довго очікувала на переговори, які виходили б із засад, запропонованих блоком, вичерпала запас сподівань і вирішила приєднатися до акцій протесту, надавши своїм обласним структурам право вирішувати це самим.

Отже, вести мову про компроміси поки що підстав нема. Крапки над «і», як завжди, розставлятиме час.

Наступний пленарний тиждень розпочне роботу 10 вересня.

Анатолій КАРАСЬ.

Охороняти порядок, але з чистими руками

Міліція готова протистояти можливим провокаціям під час акцій протесту опозиції, — заявив на прес-конференції Міністр внутрішніх справ України Юрій Смирнов. «Ми зобов'язані передбачати будь-які можливі варіанти подій», — сказав він і повідомив, що, за інформацією МВС, до цих акцій уже виявлять інтерес «особи з числа кримінальних елементів, психічно хворі». У зв'язку з цим міністр наголосив, що міліція, безперечно, збирає інформацію про акції, які розпочнуться 16 вересня, але не про політичну, а про можливу кримінальну їх складову. «Я не закликаю народ утриматися від участі в акціях, я лише закликаю до розважливості, не порушувати закон, не піддаватися на провокації», — заявив Ю. Смирнов. За його словами, міліція не перешкоджатиме зібранням і проходженням людей у Києві та інших містах України, оскільки це було б «аморально і протизаконно». Однак правоохоронні органи робитимуть усе для того, щоб забезпечити громадський порядок у дні проведення акції.

Водночас міліція боротиметься за порядок не лише на вулицях, а й у власних лавах. Як повідомив Юрій Смирнов, Міністерство внутрішніх справ України розпочинає операцію «Чисті руки» з очищення лав правоохоронних органів від співробітників, які порушують закони. За словами міністра, так у МВС реагують на публікації, що з'явилися останнім часом в українських ЗМІ, про почастішання випадків правопорушень з боку працівників міліції. Зокрема, в МВС, а також в усіх регіональних відділеннях органів внутрішніх справ з'являться телефони довіри, за якими можна буде повідомити про протиправні дії з боку співробітників правоохоронних органів. Така робота, запевнив Ю. Смирнов, уже ведеться: лише цього року дисциплінарні покарання — від догани до звільнення —застосовано до 100 тисяч міліціонерів, а 57 було притягнуто до кримінальної відповідальності, **передає «Інтерфакс-Україна».**

ВІДЛУННЯ ТРАГЕДІЇ

Дякуємо, Одесо!

Закінчується відпочинок групи дітей зі Львова, які постраждали на летовищі Скнилів під час авіашоу. З гостинної Одеси діти повезуть море вражень від екскурсій і подорожей, від зустрічей з новими друзями, з якими познайомилися в таборі «Казковий».

Під час відпочинку діти побували в катакомбах, музеї «411-та батарея», Свято-Успенському монастирі. Відвідали оперний театр, цирк, стереокінотеатр, дельфінарій, аквапарк, кафе «Білосніжка» та «Макдональдс». Львів'яни каталися на катері, купалися в морі.

Сердечно дякуємо за організацію прекрасного відпочинку міському голові Одеси Р. Боделану, начальникові управління освіти Л. Стеценко, директорові табору «Казковий» М. Посєвкіній, заступникові командувача п'ятого авіаційного корпусу С. Гроньку. Ми щиро вдячні одеситам за гостинність та щирість, за привітність та співчуття. Сподіваємося, що душевні рани перекриються яскравими згадками про насичений подіями, змістовний відпочинок.

Від імені дітей — Ірина ХОМ'ЯК, Людмила ФЕДЕВИЧ, Наталя АНДРІЙОВСЬКА, вихователі.

Ще раз про вину і покаяння

Сесія Львівської міської ради ухвалила рішення про оголошення 27 липня днем скорботи в пам'ять про жертви авіакатастрофи. Після сорока днів від часу трагедії на Скнилівському летовищі відбулося віче-реквієм біля пам'ятника Т. Шевченкові. Поминальні заходи набули політичного забарвлення через присутність відомих політиків — Віктора Ющенка, Юлії Тимошенко. Скнилівська трагедія, наголошував В. Ющенко під час зустрічі з депутатами міської ради та журналістами, — то ще одне підтвердження того, що влада — некерована і непрогнозована, і її слід лікувати демократичними способами.

Львівський міський голова Любомир Буняк під час віче нарешті зробив те, чого сорок днів чекала від нього громада: визнав свою моральну провину і попросив вибачення у львів'ян, **повідомляє наш власний кореспондент Оксана ТЕЛЕНЧІ.**

Фото УНІАН.

Увага! Дату фестивалю перенесено

Враховуючи численні звернення жителів Косівщини і гуцульської діаспори у зв'язку з недавньою трагічною подією в аеропорту Скнилів під Львовом (40-й день після трагедії припадає на фестивальні дні), наслідки надзвичайних повеневих ситуацій в багатьох країнах Європи, в тому числі й на території нашого району, 12-й Міжнародний гуцульський фестиваль у Косові Івано-Франківської області перенесено з 7—8 вересня відповідно на 28—29 вересня 2002 року.

Оргкомітет фестивалю.

Ваше свято — це визнання вашої самовіданної праці для держави

До працівників газової, нафтової та нафтопереробної промисловості України

Від імені Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки щиро вітаю вас із професійним святом — Днем працівників газової, нафтової та нафтопереробної промисловості.

Ваше свято — це визнання величезного значення вашої праці для держави, справедлива оцінка того внеску, який ви робите в розвиток вітчизняної економіки, її функціонування.

Сьогодні неможливо уявити будь-яку галузь людського життя, що не залежала б від вашої праці. Газо- та нафтопровідну мережі можна порівняти з кровоносними судинами, які забезпечують злагоджену роботу всього господарського організму держави. Від роботи їх працівників, геологів, нафтопереробників, усіх зайнятих у галузі великою мірою залежать добробут та спокій громадян України.

Ми, члени парламентського Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки, усвідомлюємо величезну відповідальність, яку покладено на нас у розв'язанні проблем нафтогазового комплексу України. Ми готові до виважених та невідкладних рішень. Сподіваємося, що з вашого боку зустрінемо розуміння.

Бажаємо вам міцного здоров'я, щастя, роботи, котра приносила б моральне й матеріальне задоволення.

Андрій КЛЮЄВ,
голова Комітету ВР з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки.

До цього дня ми підійшли з новими трудовими здобутками

Шановні працівники газової, нафтової та нафтопереробної промисловості України! Шановні колеги— працівники ДК «Укргазвидобування»!

Від щирого серця вітаю всіх вас, ваших рідних і близьких із професійним святом — Днем працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України!

До цього дня ми підійшли з новими трудовими здобутками та звершеннями. Останніми роками вдалося не тільки стабілізувати обсяги видобутку газу, а й дещо наростити ресурсну базу вуглеводнів. Відкрито 11 нових родовищ, істотно збільшено обсяги геологорозвідувальних робіт та пошукового буріння.

Усі ці досягнення стали можливими завдяки самовідданій праці багатьох колективів нафтогазовидобувних, переробних підприємств, бурових нафто- і газотранспортних організацій ДК «Укргазвидобування», кожного робітника і фахівця, завдяки їхній професійній майстерності, творчому підходу до дорученої справи.

Сьогодні ефективно діючу модель національного нафтогазового комплексу України сформовано. Ми маємо поточні і перспективні плани та завдання своєї діяльності. За виконанням цих планів та завдань — майбутнє вітчизняного нафтогазового комплексу та поліпшення добробуту його працівників.

Тож давайте докладемо всіх зусиль, щоб результатом нашої спільної плідної праці стало заможне життя народу економічно незалежної України, що процвітає.

Я переконаний, що і надалі ми з вами гідно нестимемо високе звання працівника нафтогазової промисловості України!

Бажаю вам усім нових

трудових досягнень, творчого завзяття, здоров'я.

Земний уклін вам, трударі! З професійним святом, колеги!

Ілля РИБЧИЧ,
генеральний директор ДК «Укргазвидобування».

Розглядатимуть якнайшвидше

Генеральний прокурор С. Піскун позачергово, без зволікань надіслав до Верховної Ради подання про надання згоди на притягнення народного депутата Юлії Тимошенко до кримінальної відповідальності та її арешт. Комітет з питань Регламенту, депутатської етики й організації роботи ВР створив робочу групу з попереднього розгляду цього подання на чолі з першим заступником голови Василем Гаврилюком, яка підготує висновок для остаточного розгляду питання комітетом.

Як повідомив в інтерв'ю УНІАН голова комітету Валентин Матвєєв, щойно на засіданні комітету було вирішено зробити все можливе для якнайшвидшого розгляду цього питання, враховуючи «психологічний стан самого депутата».

Робочій групі, яка вже стала до роботи, доведеться попотіти, адже подання «дуже об'ємне», тому голова комітету не зміг уточнити, протягом якого часу робоча група і комітет визначаться з поданням: «Це покажуть матеріали, які вивчатимуться. За потреби будуть витребувані з Генеральної прокуратури додаткові матеріали у цій справі». При цьому робоча група вивчатиме кожне положення, викладене в поданні Генпрокуратури, наголосив голова регламентного комітету.

Щодо самого механізму розгляду «цього дуже непростого питання, яке стосується долі народного депутата», то В. Матвєєв запевнив: комітет діятиме чітко в рамках Регламенту ВР. Зокрема, він нагадав, що ст. 9.6.1. Регламенту ВР передбачає: в разі вмотивованості подання комітет виносить на розгляд парламенту це питання у найкоротший термін, а вже далі справа — за Верховною Радою, яка, за словами керівника комітету, в цьому випадку подання має розглянути на своєму засіданні не пізніш як за сім днів з моменту подання висновку регламентного комітету.

Але є й інший можливий хід подій. Комітет може вирішити залишити без розгляду подання — стаття 9.6.3. Регламенту ВР дає можливість комітету, якщо він визнає за необхідне, витребувати додаткові матеріали справи. У такому разі він не проводитиме дослідження представлених документів, а може заслухати пояснення особи, про яку йдеться у клопотанні. З огляду на можливу відсутність достатніх доказів, обґрунтованості подання комітет разом зі своїм вмотивованим висновком має право повернути подання Генеральному прокурору. Якщо так станеться, то керівник парламенту неодмінно поставить до відома всю ВР про те, що комітет залишив без розгляду подання доти, доки не надійде вмотивована відповідь прокуратури, на підставі чого висунуті вимоги в тому чи іншому положенні подання щодо народного депутата, сказав В. Матвєєв.

■ ■ ■

Вдивіться в знімки — вони віддзеркалюють настрій ваших обранців. Вони різні за своїми житейськими уподобаннями і політичними переконаннями

■

НАРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ

— Я хотів би, щоб на відкритті сесії склалася певна добра традиція, — так сказав Голова Верховної Ради України Володимир Литвин у розмові з журналістами напередодні нового політичного сезону в житті парламенту четвертого скликання.

Не знаю, що думають з цього приводу народні обранці та колеги-журналісти, однак, на мій погляд, друга сесія стартувала вдало. Вперше відтоді, коли склав присягу перший всенародно обраний Президент України, у будинку Верховної Ради під скляним куполом велично пролунав Державний гімн України у виконанні академічного хору імені Григорія Верьовки. Вперше нагородили і привітали депутатів-ювілярів. І не тільки. Вперше своєю присутністю освятили початок роботи сесії церковні ієрархи.

Вдивіться в знімки — вони віддзеркалюють настрій ваших обранців. Так, вони різні за своїми житейськими уподобаннями і політичними переконаннями. Але ми —різні також. І водночас — єдиний народ. Отож є сподівання, що, попри розбіжності в поглядах, народні депутати зуміють знайти порозуміння в сесійній залі. Адже нам, перефразовуючи відомого російського реформатора Петра Столипіна, «не потрібні великі потрясіння, нам потрібна Велика Україна!».

Власне, гадаю, заради цього і прагне глава парламенту Володимир Литвин створити таку атмосферу у Верховній Раді, яка сприяла б законодавчій роботі народних депутатів. Як не раз він підкреслював, парламент має стати парламентом, а не ристалищем для політичних сил, представлених у найвищому законодавчому органі країни.

Сподіваємося і ми з вами. Реформи потребують щоденної копіткої роботи над законопроектами. Латати дірки і ламати — легко, найважче — творити наш спільний дім, який має назву — Україна. Єдина! Наша! Об'єднана! Країна демократії і процвітання, країна, де свято шануватимуть права і свободи кожної конкретної людини.

Дай Боже, щоб наше прагнення збулося!

Володимир КОРОЛЮК.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЕВОЛЮЦІЯ

виконавча гілка влади

Від Ради Міністрів

До 16 липня 1990 року — дня, коли Верховна Рада ухвалила Декларацію про державний суверенітет, говорити про існування реальної виконавчої влади в Україні не доводиться: Рада Міністрів УРСР, по суті, була «республіканською заготконторою» при дворі Радміну СРСР та КПРС і її української філії — КПУ. Після проголошення Декларації ситуація стала мінятися, бо за унезалежнення управління республіканською економікою стали ратувати не лише представники рухівської опозиції, а й чимало хто з компартійної парламентської більшості. Ця більшість розділилася на тих, хто продовжував орієнтуватися на єдиний союзний центр, та тих, хто хотів більшої економічної самостійності. Поряд із Декларацією важливим етапом на цьому шляху став ухвалений 3 серпня 1990 року Закон «Про економічну самостійність УРСР», яким закріплювалося право республіки на проведення власної економічної політики, створення власної бюджетної, податкової, банківської і грошової систем. А з цим — власних, самостійних структур управління. І хоч на той час це були лише декларації, але декларації засадничі.

Паралельна діяльність зі зміщеним центром

«Люди не звикли до того, що, скажімо, Голова Верховної Ради України або Голова уряду іде кудись з візитом як керівник держави. Вони ж завжди їздили тільки у складі союзних делегацій», — зазначив 1 січня 1991 року в інтерв'ю «Голосу України» Голова ВР Леонід Кравчук. Що не дивно, адже на той час роль виконавчої влади України була номінальною — ухвалювався союзний бюджет, більшість підприємств підпорядковувалися безпосередньо Москві, тож роль Ради Міністрів УРСР — це роль статиста при ЦК КПУ, котра, у свою чергу, була статистом при ЦК КПРС. На хвилі змін з'явилися сили, що не бажали миритися із всевладдям центру. **Зокрема, 19 листопада 1990 року Голова ВР РРФСР Б. Єльцин, виступаючи в українському парламенті після підписання Договору між УРСР і РРФСР, казав: «Минає час командувати республіками, спочатку все відібрати, а потім милостиво ділити». А союзний уряд він оцінив так: «Сьогодні зрозуміло, що простими кадровими перестановками не обійтись. Найкращі, найкомпетентніші люди, потрапивши в його структури, не можуть змінити економічну ситуацію. Водночас уряд концентрує у своїх руках настільки складні функції, що його ліквідація може загрожувати життєдіяльності країни».** Тобто Б. Єльцин дав зрозуміти, що РРФСР також не влаштовує «всевладність» центру та «заплутаність структури союзного керівництва». Україна, скориставшись бажанням Б. Єльцина перебрати в М. Горбачова частину влади, могла б повніше втілювати Декларацію про державний суверенітет, але... В Україні, по суті, не було повноцінних структур управління економікою. Наприклад, у січні 1991 року Москва виявляла згоду поступитися частиною зовнішньоекономічних повноважень, та Комісія ВР у закордонних справах констатувала: в республіці немає структур, які в повному обсязі могли б здійснювати комплекс зовнішньоекономічних зв'язків.

Нагадаємо, що ці події розгорталися на тлі січневого 1991 року побоїща в Литві, тож центральна влада відступала на всіх фронтах. Проте вже у другій половині січня Президент СРСР М. Горбачов виступив із вимогою «скасувати антиконституційні закони Верховних Рад і постанов урядів республік». Водночас Держбанк СРСР протягом трьох днів вилучив з обігу купюри номіналом 50 і 100 рублів. Республіканське управління Держбанку дізналося про цей крок від теледиктора ЦТ разом із громадянами. Недарма 31 січня Голова ВР Леонід Кравчук в інтерв'ю «ГУ» наголошував на необхідності створення свого Національного банку. «До нас приїжджають люди, пропонують свої послуги, а ми не можемо скористатися їхньою підтримкою, бо немає для цього фінансового механізму», — зазначав він.

Проте поступово закон про економічну самостійність наповнювався змістом. 1 лютого Верховна Рада на пропозицію Голови Ради Міністрів УРСР Вітольда Фокіна прийняла постанову «Про передачу підприємств і організацій металургійної та вугільної промисловості СРСР, що розташовані на території УРСР, у власність республіки». Хоч здавалося, що до цього кроку парламент начебто змусили страйки шахтарів, які не могли достукатися касками до Москви, та вже другим пунктом постанови Раді Міністрів доручалося «розглянути пропозиції народних депутатів УРСР про передачу об'єднань, підприємств і організацій інших галузей союзного підпорядкування, розташованих на території УРСР, у власність республіки». За цим проглядалися прагнення представників номенклатури, котрі бажали самостійно керувати Україною.

Фото Валерія СОЛОВЙОВА.

19 листопада 1990 року — підписання Договору між РРФСР і УРСР. Б. Єльцин виступає проти «всевладності центру».

Фото Юрія БОЛДИРЕВА.

Січень 1991 року — зустріч Голови Ради Міністрів УРСР В. Фокіна з шахтарями в Донецьку. Серед пропозицій — передача підприємств вуглепрому у власність республіки.

Зміни структури управління — життєво необхідні

8 лютого на пленарному засіданні ВР виступив Голова Ради Міністрів Вітольд Фокін. Він зазначив, що уряду, незважаючи ні на що, за два місяці вдалося підписати економічні угоди з усіма союзними республіками, та ці зусилля не дали великих наслідків, бо Україна зіткнулася з явною протидією Держкомпостачу СРСР. **В. Фокін наголосив: «Життєво необхідно провести докорінні зміни організаційних структур управління всіх рівнів». Натомість 15 лютого учасники пленуму ЦК Компартії України (ЦК, по суті, продовжував підміняти собою виконавчу владу) прийняли звернення, в якому висловили занепокоєння «регіональним економічним егоїзмом».** Це звернення ухвалювалося на тлі наближення березневого референдуму про збереження СРСР. Після референдуму Перший секретар ЦК КПУ Станіслав Гуренко не виключив, що «з атрибутів суверенітету можливі заходи із впровадження республіканської митної служби», але відхилив ідею національних грошей та національної армії. Зазначимо, що після ухвалення Декларації необхідність цих кроків вважалася доконаною, та ЦК КПУ, заохочений результатами березневого референдуму, дав сигнал повертати назад. На це й скеровував комуністичну більшість парламенту. Але член ЦК, Голова ВР Л. Кравчук не погодився з позицією Центрального Комітету.

Л. Кравчук 29 березня в інтерв'ю «Голосу України» зауважував: «От я інколи спостерігаю на сесії ВР: люди, які приймали Декларацію (а за неї проголосували майже всі), коли доходить до переведення цього документа на мову конкретних законів, діють так, ніби це питання ставиться заново». **У цьому ж інтерв'ю Л. Кравчука чи не вперше запитали, чи не настав час Україні мати свого Президента? Леонід Макарович відповів дипломатично: «Думаю, сьогодні нам не треба поспішати із встановленням посади президента. Нам зараз треба працювати так, щоб народ поважав свою владу. Коли це станеться, можна й без надзвичайних повноважень зробити у сто разів більше, ніж із ними».**

Президент чи Гетьман?

Але вже наступного дня під головуванням Л. Кравчука відбулося засідання конституційної комісії, де йшлося про створення принципово нової системи виконавчої влади, яка здійснювалася б президентом, віце-президентом, Кабінетом Міністрів та державною адміністрацією. Утім, тоді точилися серйозні дискусії про назву глави держави — Президент чи Гетьман?

29 березня 1991 року Голова Ради Міністрів УРСР у Дніпропетровську під час зустрічі з металургами заявив: «Час ставити крапки над «і». Вважаю, що вирішенню проблем галузі сприятиме Держкомітет УРСР у справах металургії, який маємо намір створити. Але це не «рокіровка» органів управління. Функціональна спрямованість комітету буде принципово новою, вона максимально відповідатиме ринковим структурам». Тоді ж **В. Фокін уперше озвучив плани зі створення Кабінету Міністрів України: «Ми не підемо за прикладом центру, де створення Кабінету означало, по суті, зміну назви. Наша модель буде максимально пристосована до потреб ринкової економіки. При цьому, вважаю, нам вдалося, по-перше, забезпечити достатній ступінь усталеності організаційних структур самого Кабінету і, по-друге, добитися досить високої еластичності у структурі інших органів державного управління. При визначенні структури Кабінету ми відмовилися від використання галузевого підходу.** Практично галузевих міністерств у ньому представлено не буде. Ми свідомо відмовляємося від будь-якого адміністративного втручання у справи підприємств». Тоді ж уперше зайшла мова про скорочення управлінського апарату.

Не «рокіровка», а зміна функцій

15 квітня Голова Ради Міністрів УРСР В. Фокін подав на розгляд Президії ВР концепцію управління народним господарством та проект нової структури виконавчої влади.

— Моя принципова позиція, — зазначав він, — полягає в тому, що вищий орган дер-

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

7 листопада 1990 року — демонстрація на площі Жовтневої революції, урядова трибуна. Виконавча влада — в руках ЦК КПУ.

(Продовження. Початок у №№ 71, 84, 94, 104, 115, 124, 131, 141, 154.)

АНАЛІЗ. ПРОГНОЗ

Спекотне літо обіцяє

За традицією липень і серпень у вітчизняній — та й не тільки — політичній системі вважаються «мертвим» сезоном. Політики, як і більшість громадян, у ці місяці насолоджуються відпочинком і готуються до майбутніх баталій з опонентами, які починалися традиційно — восени. А точніше у жовтні. Однак цього року традиція вперше була порушена. Спершу силами, які вважають себе опозицією чинній владі, а в день святкування одинадцятої річниці незалежності — Президентом України Леонідом Кучмою, який того дня виступив із зверненням до українського народу.

Звернення, яке сколихнуло суспільство

Леонід Кучма вперше визнав, що наявна модель влади — президентсько-парламентська республіка — недосконала і запропонував розпочати політичну реформу. Зокрема, на його думку, варто не винаходити українського «велосипеда», а піти шляхом більшості європейських держав, тобто перейти до владної моделі, яка має назву парламентсько-президентська республіка.

Цю пропозицію глава держави деталізував 28 серпня на засіданні Кабінету Міністрів. Він висловив переконання, що законодавча і виконавча гілки влади мають співпрацювати на принципах солідарної відповідальності. Тобто парламентарії повинні об'єднатися у більшість і сформувати коаліційний уряд.

Президент України також наголосив у зверненні до українського народу, що вибори Президента відбудуться в законодавчо визначені терміни і влада буде цивілізовано, як уже було в нашій історії, передана наступному обранцю українського народу.

Водночас Голова Верховної Ради України Володимир Литвин наголосив на своїй прес-конференції: «Нам потрібні ці зміни». Однак, на його думку, політична реформа повинна мати підтримку в суспільстві. Поки що, підкреслив глава парламенту, як показала погоджувальна рада, в депутатів немає єдиного підходу до втілення її в життя.

Зауважу: звернення передовсім викликало шок не тільки серед політиків, а й політологів. Ні перші, ні другі не могли зрозуміти, чим викликані пропозиції Леоніда Кучми. Тим більше політична реформа потребує внесення значних змін в Основний Закон держави. З другого боку, фактично добровільна відмова глави держави від доволі широкого кола владних повноважень поставила перед багатьма чергове запитання: що це могло б означати?

Багато хто розцінював наближення президентських виборів, як перманентний пошук спадкоємця на високу посаду. Дехто з політиків навіть поспішив записатися у «сини» глави держави, а дехто називав себе його «похресником». І в цьому нічого дивного: влада в багатьох випадках копіювала політичні сценарії нашого північного сусіда — Росії. А там, як відомо, свого часу Борис Єльцин зробив ставку на нинішнього главу РФ Володимира Путіна.

Однак, як бачимо, частина української політичної еліти відмовилася «грати» за російським сценарієм. І натомість запропонувала «гру» за європейськими шаблонами. Але, з'ясувалося, така пропозиція шаленого ентузіазму не викликала. Особливо серед тих, хто йшов на цьогорічні парламентські вибори під гаслами змін у системі влади.

Реакція опозиції

Перший на пропозиції Президента відреагував лідер блоку «Наша Україна» Віктор Ющенко. І не так, як дехто очікував. А ще точніше — у власному стилі. На його думку, обидві владні моделі мають свої переваги, але модель президентської держави в Україні ще не вичерпала себе.

Таке бачення ситуації висловила і лідер партії «Батьківщина» Юлія Тимошенко на зустрічі в газеті «Киевский телеграф». Вона переконана, що проблеми можна вирішувати лише тоді, коли бачиш очі лідера. І навела як приклад Росію, де, мовляв, Володимир Путін не боїться проводити свою політику. Не дискутуватимемо з Юлією Володимирівною на теми просвітницького авторитаризму (а саме таким політологи вбачають нинішній російський режим), як і щодо успіхів у реформуванні економіки у наших сусідів. Хто читає уважно і регулярно російські видання, той має своє бачення розвитку подій в сусідній державі.

Проблема в іншому. Кому потрібен авторитаризм? Народові? Правлячій еліті? Нинішнім опозиціонерам? І для чого? Лише після відповіді на поставлені запитання можна продовжити дискусію довкола доцільності чи недоцільності зміни владної моделі.

Натомість комуністи висловили готовність підтримати Президента України щодо перерозподілу владних повноважень. А соціалісти, які давно обстоювали перехід до парламентської моделі влади, висловили сумніви у щирості пропозицій глави держави.

Формування більшості

Ще одним наслідком президентських пропозицій стала поява заяви представників дев'яти парламентських фракцій про початок формування більшості у Верховній Раді. Постійний представник Президента України у парламенті Олександр Задорожній перед початком роботи

▼

у складі КПУ — до Кабінету Міністрів

жавної виконавчої влади, як і його структури, повинен забезпечувати управління найважливішими економічними і соціальними процесами, а не безпосереднє керівництво підприємствами. В. Фокін запропонував змінити наявні системоутворюючі принципи формування уряду на функціональні шляхом перетворення Ради Міністрів на Кабінет Міністрів. У його складі передбачалося мати двох віце-прем'єрів, в тому числі одного першого. На відміну від заступників голови Радміну, віце-прем'єри не повинні були відповідати за ту чи ту галузь у складі уряду. В. Фокін запропонував створити інститут державних міністрів. Їх також звільняли від «галузевих мундирів» та від безпосереднього керівництва підвідомчими структурами. Вісім державних міністрів мали координувати такі напрями: економіка, питання продовольства, гуманітарна політика, питання власності і підприємництва, інвестиційна політика, питання промисловості, оборонний комплекс і конверсія, національна безпека і надзвичайні ситуації. У складі Кабміну під керівництвом прем'єра мала діяти Державна економічна рада. До неї крім керівників економічних міністерств і відомств пропонувалося ввести ще й народних депутатів та вчених. Апарат Кабміну мав очолювати державний секретар. **Галузеві органи управління (їх було 23) пропонувалося перетворити на держкомітети, а в перспективі замість усіх промислових держкомітетів створити єдине Міністерство промисловості. В цілому Кабмін мав складатися із 31 особи (Рада Міністрів налічувала 45 осіб).** Крім того, В. Фокін запропонував залишити Держбанк під юрисдикцією Кабміну. «Ми не можемо піти шляхом, який обрав Союз, і відірвати Держбанк від сфери впливу уряду, тобто зробити його незалежним. Не можемо тому, що в нас відсутній інститут президентства», — зазначав він. Щоправда, ця пропозиція суперечила ухваленому Верховною Радою закону про банківську систему в УРСР.

Потрібна нова незалежна структура

18 квітня 1991 року Голова Ради Міністрів В. Фокін виступив у парламенті з промовою «Про структуру державного управління в УРСР».

Фото Анатолія КРАСНОЖОНА.

29 березня 1991 року — під час поїздки на Дніпропетровщину В. Фокін повідомив про плани замість Ради Міністрів створити Кабінет Міністрів.

«Уряд республіки повинен мати всі можливості для повної реалізації державного суверенітету України і формування, посуті, нової ринкової економіки. Це означає, що вища виконавча влада повноважна самостійно, без указівок з центру, вирішувати на території України будь-які питання в усіх сферах життя суспільства й управління народним господарством», — наголосив прем'єр. Він запропонував Верховній Раді затверджувати лише структуру і персональний склад Кабінету, а формування решти структур і призначень залишити в його компетенції. Під час обговорення доповіді народний депутат Володимир Пилипчук запропонував, як він сам висловився, піти на безпрецедентний у світовій історії крок: щоб міністри були зацікавлені у найшвидшому припиненні існування старих структур, після саморозпуску їх відомств довічно залишити за ними міністерську зарплату.

Народні депутати підтримали створення нової структури виконавчої влади. Ухвалений Закон «Про утворення Кабінету Міністрів УРСР» гласив: «Утворити Кабінет Міністрів УРСР у складі Прем'єр-міністра, першого віце-прем'єра, віце-прем'єра, державного секретаря Кабінету Міністрів, державних міністрів та міністрів УРСР». Перелік міністерств планувалося визначити після розгляду Верховною Радою питання про міністерства внутрішніх справ, державної безпеки, інформації, освіти, торгівлі, Національний банк України та держорган з питань зовнішньоекономічної діяльності. Крім того, 18 квітня В. Фокіна конституційною більшістю було обрано Прем'єр-міністром України. До цього таке єднання депутатів спостерігалося лише під час ухвалення Декларації про державний суверенітет.

«Виконавча влада мислиться сильною»

Після цього розпочалися дискусії про доцільність впровадження посади президента. Головний науковий консультант ВР УРСР Микола Козюбра у статті «Якою бути нашій республіці — президентською чи парламентською?» («ГУ», 7 травня 1991 року) писав: «**Президентська республіка, хоч і не виключає повністю, проте помітно звужує порівняно з парламентською республікою можливості для монополізації законодавчої й виконавчої влади в руках однієї партії. Адже вибори і Президента, і парламенту безпосередньо народом залишають йому досить широку свободу для волевиявлення, в результаті якого партійна приналежність президента може й не збігатися з партійною приналежністю більшості у парламенті. Відповідно не збігатиметься й склад законодавчої й виконавчої влади, оскільки уряд у президентській республіці формується президентом, а за парламентом залишаються лише контрольні функції. А в парламентській республіці уряд формується з членів партії парламентської більшості. Отже, Прем'єр-міністр, який, як правило, є одночасно лідером правлячої партії, одержує надзвичайно широкі можливості для впливу не тільки на уряд і всю державну адміністрацію, а й на парламент».** А висновок робиться такий — найефективнішою для України формою правління є президентська республіка. І вже 14 травня Голова ВР Л. Кравчук у доповіді «Про концепцію нової Конституції (Основного Закону) УРСР» зазначав: «Виконавча влада, за задумом, мислиться сильною, авторитетною, відповідальною і досить самостійною. Президент — глава виконавчої влади — має обиратися безпосередньо народом... Йому надається статус найвищої посадової особи в державі... Мислиться також, що Президент конституційно буде позбавлений так званих делегованих і надзвичайних повноважень, обмежений у вирішенні фінансових питань, склад Кабінету Міністрів затверджуватиметься Верховною Радою за його поданням, а не формуватиметься ним одноосібно». До того ж утворення на той час Кабінету Міністрів за відсутності поста президента як глави виконавчої влади, потребувало нового визначення взаємовідносин уряду з Верховною Радою, її Президією та главою парламенту. Водночас концепція нової Конституції передбачала дострокове припинення повноважень Президента в порядку імпічменту. Та вже під час її обговорення народний депутат С. Дорогунцов, перефразувавши поняття «противаги» у «переваги», заявив, що для Верховної Ради концепція Конституції передбачає систему «стримувань», а для Президента — систему «переваг». **У заключному слові Л. Кравчук** висловив таку думку: «**Якщо буде встановлено президентську форму правління, то функції уповноваженого Президента в областях міг би виконувати, наприклад, голова обласної ради. Але за умови, що він обиратиметься безпосередньо населенням області».**

Фото Михайла САЧКА.

Листопад 1991 року — Київ, площа Жовтневої революції напередодні референдуму. Люди ще вірять, що власна влада зуміє забезпечити добробут.

Кабмін — найвищий орган держуправління

21 травня Верховна Рада України внесла зміни до Конституції УРСР про те, що Кабінет Міністрів є найвищим органом державного управління УРСР та що до складу Кабміну входять Прем'єр-міністр, перший віце-прем'єр, віце-прем'єр, державний секретар Кабміну, державні міністри та міністри. Передбачалося, що Кабінет Міністрів складає свої повноваження перед новообраною Верховною Радою на її першій сесії. Тоді ж за пропозицією В. Фокіна першим віце-прем'єром було обрано Костянтина Масика, віце-прем'єром — Олександра Масельського. (До речі, він так і не приступив до виконання службових обов'язків, очевидно, зрозумівши, що не потягне, але ВР увільнила В. Масельського аж 29 жовтня.) Державними міністрами обрали Віктора Антонова (з питань оборонного комплексу і конверсії), Анатолія Мінченка (у справах економіки), Олександра Ткаченка (з питань аграрної політики і продовольства) та державним секретарем Кабміну — Володимира Пєхоту.

Фото Володимира РЕПІКА.

5 грудня 1991 року — Л. Кравчук приймає присягу Президента у ВР.

5 червня Державними міністрами призначили Володимира Борисовського (з питань інвестиційної політики і будівельного комплексу), Віктора Гладуша (з питань промисловості і транспорту), Володимира Ланового (з питань власності і підприємництва), Євгена Марчука (з питань оборони, національної безпеки і надзвичайних ситуацій).

6 червня Верховна Рада прийняла постанову «Про перехід у юрисдикцію УРСР державних підприємств і організацій союзного підпорядкування, розташованих на території республіки». Тепер Кабмін принаймні мав чим управляти.

Але що далі, то гучніше лунали заяви про неефективність виконавчої влади, що пояснювалося відсутністю в неї реальних важелів впливу. Практично всі політичні сили бачили вихід у запровадженні поста президента. У президентській владі і ліві, і праві вбачали гарантію того, що вертикальна структура управління буде динамічною та ефективною. Відтак ВР прийняла постанову «Про строки виборів президента УРСР». Вони мали відбутися через півроку.

Правити намагалась Компартія

19 червня Верховна Рада схвалила концепцію нової Конституції України, яка передбачала президентську форму державного правління. **Нова система виконавчої влади — це наявність Президента, віце-президента, Кабінету Міністрів і державної адміністрації. Концепція обмежувала повноваження Президента винятково функціями виконавчої влади та забороняла будь-які форми тиску на Верховну Раду.** Кабмін при цьому керує міністерствами та іншими органами держуправління. Державна адміністрація, як складова виконавчої влади, мала здійснювати функціональне і галузеве управління. Щоправда, вже 5 липня парламент, прийнявши закон про заснування посади Президента, визнав за недоцільне існування поста віце-президента, оскільки такі посади передбачені лише в країнах, де відсутній Прем'єр-міністр. Утім, це був лише ескіз майбутніх змін, адже, як зазначав 9 липня Голова ВР Л. Кравчук, «Компартія сьогодні є правлячою партією. І це всім відомо».

Та хоч Компартія формально залишається правлячою, але реально її контроль ослаб. Повернути втрачений вплив 19 серпня спробували члени ГКЧП, які постановою № 1 вимагали негайно розформувати структури влади й управління, які діють усупереч Конституції СРСР. Тож тільки після поразки ГКЧП було поставлено крапку на керівній ролі Компартії, а Україна почала реально формувати незалежні структури влади.

Уряд у ролі обслуги

Однак унезалежнення від Москви та начебто нові функціональні обов'язки не привели до реальної зміни статусу уряду. Недарма В. Фокін, представляючи 24 жовтня в парламенті «Основні напрями економічної політики України в умовах незалежності», нарікав: «**Якщо раніше уряд республіки був у ролі козачка чи джури в союзного уряду, то тепер левова частка його діяльності — це обслуговування рідного парламенту. До того ж окремі постійні комісії останнім часом дозволяють собі поводитися з урядом так, начебто вже відмінена стаття 11 Конституції і Кабінет Міністрів став їх підвідомчою структурою. Міркуйте самі: менш як за тиждень на ім'я Прем'єр-міністра надійшло лише від однієї з комісій близько десяти, м'яко кажучи, нетактовних письмових указівок про те, що саме і як урядові треба зробити, в який термін і в якій формі доповісти про виконання».** Але таке ставлення до Кабміну пояснюється ще й тим, що він так і не зміг стати «найвищим органом державного управління». На той час найвища виконавча влада більше асоціювалася з главою законодавчої гілки влади Л. Кравчуком. Саме від його позиції найчастіше залежало, яке рішення прийме виконавча влада. До того ж усі розуміли, що незабаром главою виконавчої влади реально стане Президент — передвиборна кампанія була саме в розпалі.

До речі, у програмі майбутнього Президента Л. Кравчука про Кабінет Міністрів навіть не згадувалося. Вона чітко гласила: «Президент — глава держави, глава виконавчої влади».

1 грудня Україна обрала Президентом Л. Кравчука.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

(Далі буде.)

холодний душ осені

другої сесії Верховної Ради нинішнього скликання повідомив, що під цією заявою уже поставили свій підпис 231 народний обранець.

Ні в кого не виникло сумнівів, що першими зголосилися під прапори новоствореної більшості представники міжфракційного об'єднання «Єдина Україна» та об'єднані соціал-демократи.

Такий розклад викликав роздратування у представників блоку «Наша Україна». Вони вкотре заявили про необхідність формування «демократичної більшості» і звинуватили главу президентської адміністрації Віктора Медведчука в перетягуванні владних повноважень у будинок на Банковій. Водночас главі держави «нашисти» запропонували повернутися до їхньої пропозиції на старті нового парламентського сезону. Зокрема, підписати тристоронню заяву між Президентом, урядом і парламентською більшістю, яка має формуватися на базі виборчого блоку «Наша Україна».

До того ж лідер блоку Віктор Ющенко напередодні відкриття другої сесії заявив, що «Наша Україна» ніколи не ввійде до більшості, сформованої представниками дев'яти фракцій.

Мовчать у відповідь на запрошення і опозиціонери з фракцій Блоку Юлії Тимошенко, комуністів та соціалістів. Точніше — продовжують готувати осінній наступ на владу. У понеділок вони провели репетицію своєї акції «Повстань, Україно!» на головному майдані Чернігова. Опозиціонери репетицією залишилися задоволені. За їхніми словами, на мітинг в обласному центрі вийшло майже 15 тисяч чернігівчан, хоча місцева міліція спростовує їхні дані і називає цифру на порядок меншу.

Щоправда, ніяк не можуть визначити своє ставлення до осінніх акцій протесту супутники опозиціонерів — лідери блоку «Наша Україна». Вони готуються до проведення 14—15 вересня Форуму демократичних сил і заявляють про свою самодостатність. Що не заважає Віктору Ющенку написати запрошення лідерам трьох опозиційних структур узяти участь у роботі оргкомітету форуму.

Дехто з журналістів уже встиг поведінку чотирьох політичних структур охарактеризувати як нову «канівську четвірку». А деякі політологи висловлюють думку про те, що Віктор Ющенко хоче використати акції протесту, організовані опозиційною «трійкою» як своєрідний криголам, що має розчистити йому шлях або у крісло — вдруге — Прем'єр-міністра, або у крісло глави держави. Тим паче що, за соціологічними опитуваннями, він продовжує лідирувати серед претендентів на найвищу посаду в державі.

А що народ?

На думку багатьох оглядачів, як завжди — мовчить. За даними опитування, проведеного Центром політичного і економічного аналізу імені Олександра Разумкова, більш як дві третини українців не візьмуть участі у запланованих акціях протесту. І лише кожен десятий готовий вийти на майдани міст і містечок нашої держави.

І причина не лише в заготівлі сільськогосподарської продукції. Вона значно глибше. І оскільки соціологи поки що не пробують її відшукати шляхом опитування громадян, висловлю свій суб'єктивний погляд.

Передовсім, на мою думку, наші громадяни зрозуміли, що від переміни місць доданків сума не міняється. Цьому сприяла також здебільшого ті з політиків, хто на президентських виборах 1999 року пропагував тезу: «Ті, хто при владі, вже накрали, а тепер до годівниці рвуться голодні, а значить, буде ще гірше». Отож вони розплачуються за минулу власну поведінку.

По-друге, в одній з областей кілька місяців тому мене ознайомили з даними опитування. Ці дані засвідчили: більш як половина громадян уже покладаються цілком на себе і не очікують від державних і політичних структур жодної допомоги. А тому, вважаю, жителі України не поспішають на «барикади», бо тоді не буде кому заробити кусень насущного хліба.

Без врахування усіх цих чинників неможливо точно спрогнозувати розвиток подій, а отже, і наслідки запланованих — не лише протестних — акцій.

Що нас очікує, чим серце заспокоїться

Осінь, без сумніву, стане холодним душем. І не тільки тому, що спекотне літо обіцяє дощові жовтень і листопад. А й у протистоянні кількох політичних гравців хтось має потерпіти поразку.

Не хотілося б, щоб програв народ, а точніше ми всі, платники податків. Адже політики утримуються за наш кошт. Тож хочеться, щоб законодавці насамперед пригадали свої борги перед виборцями. Передусім щодо зменшення податкового тиску. З другого боку, треба приймати бюджет наступного року. Тому блокування роботи Верховної Ради може обернутися втратами і для економіки, і для пересічного громадянина.

Недарма Голова Верховної Ради України Володимир Литвин вважає: «Україна, як ніколи, потребує сьогодні не геройства, а виваженості, не революцій, а занурення у внутрішнє облаштування та відновлення національних почуттів, не пошуку прихильності за кордоном, а зміцнення зв'язків з міжнародними партнерами, які рахуються з країною, визнають її національні інтереси».

Отож нинішня осінь — передусім осінь тривоги нашої. ▼

Володимир КОРОЛЮК.

Тож розпочинаємо розмову про справи нібито й давно минулі, але, з'ясовується, колообіг часу постійно повертає нас до того, від чого відходимо. Тему гетьманату (як вищої владної посади в Гетьманщині — українській козацькій державі 1648—1782 рр., офіційною назвою якої була ВІЙСЬКО ЗАПОРОЗЬКЕ) фактично ігнорувала навіть «Радянська енциклопедія історії України» (т.1, 1969). Зрозуміло, що домінував офіційний погляд, мовляв, після Переяславської угоди немає жодного сенсу вести мову про автономне, суверенне чи притаманне міждержавній практиці XVII століття співіснування у формі протекторату. А говорити було про що, адже навіть у найскладніші періоди україно-російських відносин гетьман фактично самостійно здійснював власну зовнішньополітичну діяльність, тобто Україну світ не сприймав як чиюсь колонію. Наголошу, що становище змінилося лише після остаточного введення в Україні кріпацтва. Відома поїздка до Європи громадсько-політичного діяча й письменника Василя Капніста — переконати, зокрема, Берлінський уряд у необхідності підтримки українського національно-визвольного руху, метою якого було антиросійське повстання. На цей рішучий крок патріотів штовхнуло брутальне 1782 року рішення Катерини II остаточно ліквідувати залишки української державності.

М. Івасюк «В'їзд Б. Хмельницького в Київ».

ГЕТЬМАНАТ

Актуальні роздуми над статтями з новітніх історичних словників та малої енциклопедії «Українське козацтво»

(К. «Генеза». З. «Прем'єр», 2002).

Між двох вогнів

Звичайно, вогнів навколо кожної держави завжди більше двох. Згадаймо попередників Гетьманщини: передусім Києворуську твердиню від північних морів до південних. Лідери її — князі (до речі, в Україні утвердилися лише дві назви найвищої владної посади: князь та гетьман) вміли і мечем діяти вправно, але й про мирні шляхи не забували. Зрозуміло, що історія не знає умовних способів, але не прийшли б у Європу монгольські орди, і чи не став би Київ столицею об'єднаної Європи? Ініціатори Люблінської унії 1569 року не здатні були суперничати з тодішніми лідерами Європи — з тою самою Іспанією.

У середині XVII століття і в Україні, і в Польщі було двоє людей, спроможних загасити вогонь виниклої ворожості між королівською Польщею, яка втрачала через неадекватну часові внутріполітичну систему свої колишні позиції, та гетьманською Україною, що створювалася з попелу Київськоруської та Галицько-Волинської держав.

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА. Гетьман — від німецького Hauptmann — начальник, командувач. В Україні в XVI — XVII ст. ватажок козацтва. У XVII—XVIII ст. воєначальник козацького війська, правитель України. У 1918 р. — титул глави Української Держави П. Скоропадського.

Питання про першого Гетьмана Війська Запорозького істориками не з'ясовано. Літописна традиція вважає ним Предслава Лянцкоронського (перша третина XVI ст.). Зрозуміло, що історія знає ще багатьох інших козацьких вождів, дехто з них, можливо, теж присвоював собі титул гетьмана. А декому цього зовсім не потрібно було робити — засновник першої Запорозької Січі на острові Хортиці Дмитро Вишневецький був князем, а ініціатор відновлення української держави на українських землях, що тоді входили до складу Литви, Михайло Глинський походив із старовинного княжого роду. До речі, його племінниця Олена Глинська була матір'ю московського царя Івана IV Грозного.

Вважається, що 1576 року польський король Стефан Баторій уперше офіційно пойменував Богдана Ружинського «Гетьманом Запорозьким» і надав йому ознаки влади (клейноди).

Власне, і Михайло Грушевський, а за ним й Іван Крип'якевич ставлять на друге місце у списку українських гетьманів саме Богдана Ружинського.

«Гетьманська влада, — зауважує М. Грушевський, —вироблялася поволі, тому можна з різного часу починати реєстр козацьких ватажків, бачучи в них попередників пізніших гетьманів. Починаємо тут з Вишневецького тому, що перед ним ще менше знаємо про тодішніх ватажків: але й пізніше часто не можна відрізнити ватажків від гетьманів, ані зложити ряд гетьманів без перерви».

Зрозуміло, що у своїх нарисах ми торкнемося історії таких видатних діячів козацького національно-визвольного руху, як Криштоф Косинський, особливо ж Петро Конашевич-Сагайдачний чи Михайло Дорошенко. Добре було б зупинитися на постаті гетьмана Івана Петражицького (у М. Грушевського — Петражицький-Кулага), який правив недовго — лише один рік, та саме він обґрунтував ідею законності не лише відмови Війська Запорозького від визнання влади польського короля, якщо він не ствердить «присягою право і вольності» українського народу, а й його збройного виступу на їхній захист.

До речі, цікавий факт з європейської практики набуття статусу незалежності. Швейцарський союз ще 1499 року виборов державну самостійність у результаті Швабської війни з імперією Габсбургів, але формальне визнання цього відбулося лише через 149 років!

У своїх нарисах ми обов'язково не обійдемо увагою тло європейських подій, адже в XVII ст. не лише Україна виборювала свою свободу. Так, щоб одержати незалежність від Іспанії, нідерландці вимушені були боротися майже сто років — лише 1640 року Вільгельм Оранський проголосив самостійною державою Республіку Семи Об'єднаних провінцій. Остаточно незалежними Нідерланди стали лише 1814 року.

Намагання розглядати українську історію в європейських рамках — не лише вимога часу, а й закономірність. Нам не треба було, як російському цареві Петрові І, «рубати вікно» до Європи. «... З кафедр Кракова й Болоньї, Падуї й Відня вихідці із українських степів коментували античних поетів. Гуманісти українського походження розвивали свою діяльність у самій Польщі і на Заході. Вони заклали свої цеглини в прекрасну будову польського Відродження». Ці слова про внесок українців у європейську культуру Відродження належать російському професору-славісту, видатному досліднику слов'янських культур І. Голенищеву-Кутузову

■ ■ ■

Nota bene (зазнач добре). Власне, так і просяться до епіграфа Шевченкові слова з його послання «І мертвим, і живим, і ненародженим...»: «... чванитесь, що ми Польщу колись завалили!.. Правда ваша.: Польща впала та й вас роздавила!» (1845).

■

Польський баталіст Ю. Коссак «Козаки в поході».

Адам Кисіль.

Не випадково зупиняємося на цих фактах, адже однодумцями Богдана Хмельницького — засновниками Української козацької держави — часто були випускники саме європейських університетів. До речі, гетьмана вітав видатний політичний лідер і англійський полководець Олівер Кромвель.

Преса, література... Досить сказати, що життєдіяльності гетьмана Івана Мазепи присвятили свої твори Байрон, Гюго, Вольтер, Ліст, Чайковський, Словацький, Рилєєв, Пушкін...

Зауважимо також, що українська козацька держава була значною мірою по-європейськи демократичною — її державний устрій поєднував у собі риси і республіканського, і авторитарного ладу. Вищу владу представляли три інституції: Генеральна військова рада, гетьман і рада старшин.

Богдан Хмельницький і Адам Кисіль

Виходець з українських шляхтичів Адам Кисіль зумів зробити високу державну кар'єру — представляв у Гетьманщині королівську владу. Це була дуже освічена й мудра людина, яка фактично вірно служила обом народам, намагаючись будь-яким чином не допустити ситуацію до збройного конфлікту. А робити це йому було нелегко: «Гадюку слід убити до того, як вона підніме голову з трави» — заявляв впливовий коронний гетьман М. Потоцький.

Висловлю суб'єктивну думку, але переконаний, що за життя Адама Киселя (помер 1653 р.) події в україно-польських відносинах розвивалися б інакше.

Богдан Хмельницький зробив вимушений крок — уклав союз з Москвою. До речі, повторюся, що сам цей факт — звичайне явище в тодішньому європейському міжнародному житті: державна форма автономії була фактично нормою в Європі XVII століття, яку після Великих географічних відкриттів, напливу американського золота, перерозподілу ринків збуту, капіталів і товарів роздирали жорсткі суперечності. Країни, яким не вдалося стати учасниками ділення пирога, потрапляли під захисну парасолю — Прусія перебувала під протекторатом Польщі, Нідерланди — Іспанії, Ліфляндія (нинішні Латвія та Естонія) — Швеції.

Україна XVII століття — це ще не територія «від Сяну до Дону». Полки і сотні (полковосотенний устрій — це діюча в Українській козацькій державі чітка вертикаль влади) Гетьманщини простяглися від Случі до Стародубщини, від Слобожанщини до Поділля. Зрозуміло, що чітких кордонів не існувало й тому сьогодні немає сенсу відтворювати карту держави Б. Хмельницького.

Повернувшись ще раз до постаті Адама Киселя, зауважу, що він був пророком — через століття по його смерті Польща як держава перестала існувати, Україна потрапила в «російські обійми».

Шість столиць було за часів гетьманщини. І жодного разу Київ...

Одні кажуть, що гетьмани були людьми свого часу —феодалізму, отже — феодалами. Більше маєтків та добра...

А як же Україна?

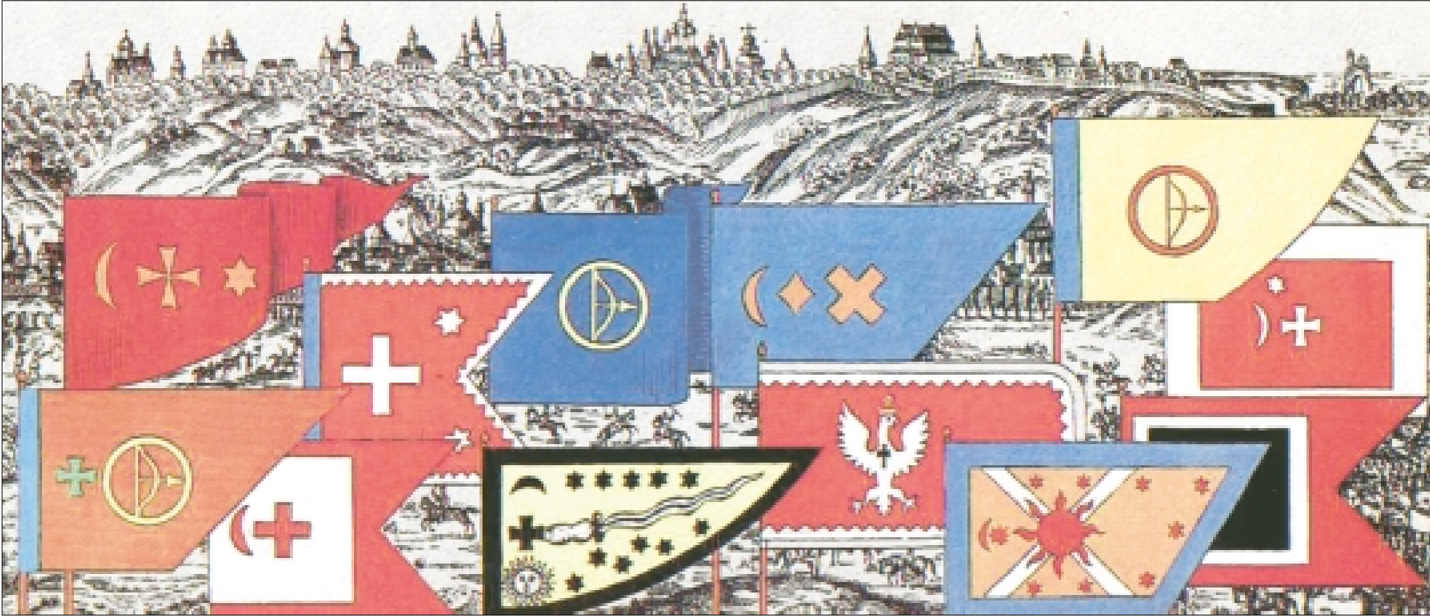
52-річний Богдан Хмельницький вирушає на Запорозьку Січ і піднімає повстання проти поневолювачів. Гетьман Іван Виговський сміливо атакує російську армію й здобуває блискучу перемогу під Конотопом. 65-річний Іван Мазепа перед смертю вирішив дати батьківщині волю. 64-річний гетьман Павло Полуботок, кинувши виклик царю-самодуру Петру І, закінчив життя в казематах Петропавловської фортеці в Петербурзі. Гетьман Данило Апостол став у опозицію до Петра І, був ув'язнений...

До речі, його нащадки пішли шляхом славного предка — були учасниками декабристського виступу (1825 р.) проти російського самодержавства.

І все-таки чому жоден із гетьманів не посмів зробити своєю столицею золотоверхий Київ?

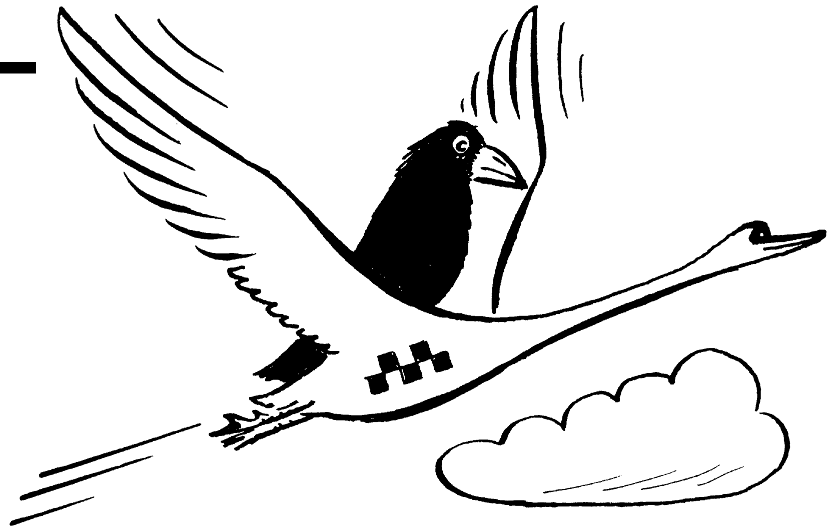
Віталій АБЛІЦОВ

Київські стяги (1651 р.)

СУСПІЛЬСТВО

ЧОРНЕ ДЖАКУЗІ: імпортеру — навар, бюджету — бульки

Мал Василя ФЛЬОРКА.

ТОРГІВЛЯ

Воскресенський ринок, що стоїть на роздоріжжі столичного дрібнотоварного торгу та цивілізації, принаджує покупців заморськими шпалерами та сантехнікою. Наші унітази не поступаються капіталістичним за змістом, програючи за формою. Чорне джакузі, з якого переливається сонячне проміння, ілюструє безперспективність конкурентної боротьби з іноземним виробником.

Спостерігаючи впівока за тим, як швидко розпродуються ванни, я мимоволі згадав дуже цікаві цифри, що стали надбанням редакції. Згідно з ними імпорт до країни сталевих ванн зростає нечуваними темпами. «У 1999 році завезли 16 тисяч штук, у 2000-му 36 тисяч, у 2001-му 71,5 тисячі, цього року вже очікують до 120 тисяч». На перший погляд, у період бурхливого капітального будівництва житла такій тенденції треба радіти.

А що ж вітчизняні виробники, сплять? З'ясувати це беруся у ВАТ «Луганськемаль», що фактично є монопольним виробником сталевих ванн. І одразу ж натрапляю на ліквідатора, котрий повідомляє: підприємство викупили за багатомільйонні борги представники компанії «Луганський енергетичний альянс» — вже два роки тут працює ліквідаційна комісія.

Сприймаю це, як холодний душ замість довгоочікуваної ванни. Після глибокого телефонного пошуку абонент, який називається менеджером Миколою Хрустальовим, повідомляє, що завод і зараз виготовляє до 3000 сталевих ванн на місяць за середньою ціною 220 гривень за штуку. Тобто — краплю у споживчому морі.

Що в митній краплі?

Але проблема не розчиняється, а навпаки — фокусується в цій краплі. Якщо ванна коштує більш як 40 доларів, то можна зрозуміти російських митників, які завертають на кордоні українські ванни митною вартістю 32 долари. Але водночас і закинути нашим митникам, котрі пропускають на територію країни ванни митною вартістю менш як 6 доларів! Митники не наївні. Вони просто не мають змоги бодай якось впливати на штучне заниження бази оподаткування за більш як 10 мільйонів найменувань товарів, які перетинають кордон. При тому, що ставки наших податків відлякують платників, а повноваження митників своєю обмеженістю просто вражають.

Справжню ціну задекларованого на митниці товару в Європі перевіряють під час післямитного аудиту, якого в Україні немає. Спритного імпортера можна схопити за руку на кордоні, хіба що він матиме два пакети документів — для митників і контрагента. За нинішніх реалій і аудит європейського зразка йому не страшний. Прийдеш до нього з аудитом, а його фірмочки вже й слід прочах.

Згідно зі статистикою, про яку згадувалося вище, лише одна Дніпропетровська область торік завезла більш як 40% від загального обсягу імпортних ванн. За середньою митною вартістю 5,36 долара — фантастична збитковість! Скажу одразу: керівник Дніпровської регіональної митниці не підтвердив і не спростував цієї статистики. Митне оформлення відбувається згідно з контрактною вартістю імпортованих вантажів, за наявності усіх необхідних документів. Але при цьому він визнав, що, справді, торік деякі партії ванн заходили в область за досить дивними цінами.

Ми познайомили з наданими нам цифровими даними заступника начальника управління з контролю митної вартості та номенклатури Держмитслужби України Людмилу Сиволоцьку, і з'ясувалося, що нема диму без вогню. Її письмовий стіл не був завалений рапортами про штучне заниження митної вартості імпортних ванн, зате вона могла чимало розповісти, яка дешева на кордоні побутова техніка.

— Нічого приховувати, проблема є. І ми її вирішуємо, — каже Людмила Іванівна. — На жаль, здебільшого в судах, де часто-густо доводиться встановлювати реальну митну вартість того чи того товару. І, на жаль, з перемінним успіхом. Однак унаслідок корекції митної вартості товарів бюджет торік одержав додатково більш як 15 мільйонів гривень.

У Держмитслужбі країни показали рапорт Східної регіональної митниці про завезення торік зі Словаччини сталевих ванн заявленою вартістю 4 євро за штуку. При цьому рахунок-фактура товарної партії мав відмітки словацької митниці і навіть Торгово-промислової палати країни-відправника. Усе — тіп-топ, митниця мусила дати «добро».

Хто споживач?

Отже, якщо нам до рук потрапила цифір, що відповідає дійсності, то з огляду на 20% неотриманого ПДВ і 25% неотриманого мита збитки держбюджету на Дніпропетровщині становили близько 470 тисяч американських доларів! До речі, невідомий автор стверджує, що в Київ імпортні ванни торік потрапляли за середньою митною вартістю 19,33, в Житомирську область — 11,33, в Харківську — 6,46 долара. І Державна митна служба таке цілком припускає.

Від таких колосальних збитків потерпає державний, а не регіональні бюджети, від яких імпортер відкуповується сплаченим податком з прибутку, ПДВ у разі реалізації товару. Але навряд чи цей дешевий імпорт потрапляє на відкритий ринок. Можливо, деякі ванни, але не усі. За такого становища на сполох мали б вдарити передусім податківці й департамент торговельних обмежень і недобросовісної конкуренції при Мінекономіки. Його керівник Ярослав Шиманський — незворушний: якби інтереси вітчизняних виробників потерпали б, каже він, то останні вже поставили б департамент до відома. Але у ВАТ «Луганськемаль», вочевидь, не до ванн і джакузі!

Утім, тут я помиляюсь, оскільки, за словами керівника відділу ресурсів ВАТ «Київміськбуд» Людмили Сєрової, вони зараз почали переговори з луганцями про постачання ванн вітчизняного виробництва. Чесно кажучи, дуже хочеться помилятися. Характерна деталь: київські будівельники також торік встановлювали у своїх будинках імпортні ванни, але за ринковими, а не демпінговими цінами. Отже, дешевий імпорт прямує одразу у фірмову та приватну торговельну мережу, на речові ринки столиці або до чарівників євроремонту.

Чому так, я зрозумів на Воскресенському ринку, де покупця переконували, що чорне джакузі продається разом з бортовим комп'ютером за суму із трьома нулями в американських доларах.

Сергій ВЛАД.

Перевесло з осоки і міцне, і поживне

ПОБАЧЕНЕ В ДОРОЗІ

Фото автора.

Цю миловидну бабусю я зустрів, коли виїжджав у село Вербівці Заставнівського району. І одразу впізнав, що вона несе на своїх плечах. То була в'язанка перевесел з осоки. Їх колись на Буковині застосовували майже в усіх селах. Перевесла з осоки дуже міцні, і тому ними здавна зв'язували снопи. На відміну від соломи, осока більш тривка й не рветься, коли обперезану нею суху масу закидають вилами на горище. Сніп сухої конюшини або люцерни кидають у ясла корові чи коневі разом з перевеслом. Поживну пашу тварини охоче поїдають разом з ним.

Щоб заготовити сировину для перевесел, селяни змушені залазити в мочари, прибережні смуги ставків. Жали осочиння серпом. Спершу траву трохи підсушували, а потім із пом'яклої маси вже плели перевесла.

— Що будете ними в'язати, бабуню? — спитав у жінки, показавши на перевесла.

— Сіно. Цього року добре вродила конюшина, отож треба їх буде багато. Оце віднесу додому і знову полізу в болота по осочиння. І настачу перевесел на все господарство.

Жінка щойно вийшла з болота, де споконвіку у Вербівцях росте осока. Рукавиць у неї не було. Тому й руки у порізах. Та бабусю те не хвилює. Її більше турбує те, що вересень уже дихнув осінню. А там і зима не забариться.

Про снопи з осоки в багатьох буковинських селах уже забули. Але у Вербівцях ними користуються, бо є нагальна потреба. Після реформи додалося землі, більше стало в хлівах живності. Худобу треба чимось годувати, особливо взимку. Тому й дзвонять коси у вербівських полях, кладуть запашну отаву рівними рядками. А сіну потрібні перевесла — добротні, міцні. Тому в хід знову пішла осока.

Чемпіони лісосік

У Селятинському лісництві, що в глибинці Буковинських Карпат, відновлено традиційні колись змагання лісорубів. Продемонструвати своє професійне вміння сюди на спеціально відведену лісосіку прибули представники всіх лісництв Буковини. Наймайстерніше зрубував смерекові дерева, очищав їх від хвої та розпилював на частини вальник Олександр Зозуляк з Хотинського держлісгоспу. Проте на чемпіонат світу в Фінляндію поїде не він, а багаторазовий чемпіон області, призер першості Європи Костянтин Жебчук, який недавно виборов Кубок України. У нього вищий рейтинг і стабільніші показники.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

ОГОЛОШЕННЯ

ДО ВІДОМА АКЦІОНЕРІВ ВАТ «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «УНІВЕРСАЛЬНА»
РАДА ДИРЕКТОРІВ ТОВАРИСТВА

повідомляє про те, що 19 жовтня 2002 р. об 11.00 год. за адресою: м. Львів, вул. Ак. Єфремова, 32а відбудуться загальні збори акціонерів товариства з наступним порядком денним:

1. Про збільшення статутного фонду товариства.
2. Про внесення змін до Статуту товариства.

Реєстрація учасників загальних зборів акціонерів буде здійснюватися 19 жовтня 2002 р. з 10.00 до 10.45 год. за місцем проведення зборів. Для реєстрації учасникам зборів необхідно мати:

документ, що посвідчує особу;

доручення на право участі в зборах (для представників акціонерів).

Пропозиції акціонерів щодо порядку денного зборів приймаються не пізніше як за 30 днів до дати їх проведення.

Телефон для довідок: (0322) 98-97-77, 98-97-78.

Рада директорів ВАТ «Страхова компанія «Універсальна».

ПОВІДОМЛЕННЯ

Філія «Київська ресурсна палата» Товарної біржи «Західно-Українська Біржа Нерухомості» у відповідності до укладених угод проводить торги з продажу на конкурсних засадах майна підприємства-банкрута — РАДГОСПУ «ВИШЕНЬКІВСЬКИЙ», а саме майно тваринницької ферми «Роща» — будівлі та споруди в кількості 32 одиниць за ціною — 548 530 грн. та худоба — 70 590 грн. Ціни вказані з ПДВ, являються початковими.

Продавець — ліквідаційна комісія радгоспу «Вишеньківський».

Час проведення торгів — щовівторка та щочетверга о 14-00.

Гарантійний внесок — 10 %.

Місце проведення торгів: м. Київ, Музейний пров., 10, тел. 293 82 68, 293 40 15.

Господарський суд Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського,29) Постановою від 13.08.2002 року № 14/17 визнав банкрутом ПСП «Дружба» (Кіровоградська область, Вільшанський район с. Сухий Ташлик) і розпочав ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Вільшанське відділення Добровеличківської МДПІ (Кіровоградська обл., смт. Вільшанка, тел. (0250) 9-15-37, 9-13-55).

Господарський суд Вінницької області (21000, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 7) порушив справу № 153/10-402 про визнання банкрутом СТОВ ім. О. Ф. Гриба с. Холодівка (23632, с. Холодівка, вул. Шевченка, 2, Тульчинського району, Вінницької області, р/р 26002349901 в Тульчинському відділенні Вінницької філії АБ «Енергобанку», МФО 302731).

Розпорядником майна призначено Сокольвака М. В., м. Вінниця, вул. Пирогова, 73/132: тел. 53-20-94, ліцензія АА № 250350 від 04.03.02 р.

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Постановою Господарського суду Кіровоградської області від 7.06.2002 р. № 10/165 визнано банкрутом та відкрито ліквідаційнцу процедуру щодо відкритого акціонерного товариства «Капітанівський цукровий завод» (Кіровогралська обл., Новомиргородський район, с. м. т. Капітанівка, вул. Постишева, 13, код 00372078, р/р 26001301332006 в ЦВ ПІБ м. Кіровоград, МФО 323301).

Ліквідатором призначено Кноблох І. В. (ліцензія АА № 047949 від 19.10.2001 р.), тел./факс (0522) 32-15-98.

Товариство з обмеженою відповідальністю «**Вторметекспо**», ід. код. 30572309 сповіщає про свою ліквідацію. Претензії кредиторів приймаються протягом 2-х місяців за місцезнаходженням Товариства. Тел. 457-33-01.

Повідомляємо, що у зв'язку із реєстрацією нової редакції Статуту, **АКБ «Надра»** змінює назву на **Відкрите акціонерне товариство комерційний банк «Надра»**.

Постановлением Хозяйственного суда Донецкой области (83048, г. Донецк, ул. Артема,157) от 28.08.2002 г. по делу № 32/52б признано банкротом Общество с ограниченной ответственностью «Дзержинский молокозавод» (Донецкая область, г. Дзержинск, ул. Белорусская,43, код ЕГРПОУ 03366486) и в отношении последнего открыта ликвидационная процедура. Ликвидатором ООО «Дзержинский молокозавод» назначен Шунькин Ю. В. (лицензия № 061, г. Донецк, проспект Мира,8, офис 233)».

Постановою господарського суду Луганської області № 12/987 б 22.08.2002 р. (м. Луганськ, пл. Героїв ВВВ, 3а) визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура Відкритого акціонерного товариства «Луганське АТП 0303» (м. Луганськ, вул. Руднева, 127).

Ліквідатором призначений Астанін Герман Вікторович (ліцензія № 249670 від 19.10.2001 р.) 91017, м. Луганськ, вул. Краснодонська, 7-а, тел. (0642) 588-747, 544-005.

Господарський суд Івано-Франківської області (76000, м. Івано-Франківськ, вул. Грюнвальдська,11) 02.08.02 р. порушив справу № Б-11/220 про банкрутство українсько-російського спільного підприємства «ОлПетролеумСистеМ», Івано-Франківська обл. м. Косів вул. Грушевського,4, р/р 26002301130 в ощадбанку м. Косів МФО 336569. Розпорядником майна призначено Саєвич Наталію Анатоліївну, ліцензія АА № 249547, тел.(03433) 26102.

Заяви кредиторів приймаються протягом 30 днів з дня опублікування оголошення.

Ликвидационная комиссия ООО «Шевченковский завод стройматериалов» осуществляет реализацию имущества банкрота:

— технологическое оборудование по производству кирпича;
— электрооборудование;
— транспорт.

Ознакомление с имуществом по адерсу: поселок Строитель Старобешевського района Донецкой области, ежедневно с 8.00 до 12.00 кроме выходных.

АКБ Інвестбанк» оголошує загальні збори акціонерів банку, які відбудуться 25 жовтня 2002 р. о 14 годині за адресою: м. Одеса, вул. В. Арнаутська, 2-б.

Порядок денний:

1. Затвердження руху акцій АКБ «Інвестбанк» на вторинному ринку.
2. Збільшення статутного капіталу банку за рахунок реінвестиції дивідендів, нарахованих за 2001 рік.
3. Затвердження Змін до Статуту банку з урахуванням розміщення акцій нової емісії.
4. Прийняття та затвердження Змін до Статуту банку у новій редакції.

Інформаційне повідомлення до порядку денного:

— збільшення статутного капіталу банку здійснюється з метою розширення фінансових можливостей банку шляхом збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості за рахунок реінвестиції дивідендів, нарахованих за 2001 рік;
— мінімальний розмір збільшення статутного капіталу становить 446 500 гривень;
— зміни до статуту банку, пов'язані зі збільшенням статутного капіталу банку, стосуються визначення часток акціонерів у статутному капіталі банку, а також внесенням змін до редакції статтей Статуту банку;
— додаткова емісія відбувається шляхом випуску акцій у кількості 446 500 шт. номінальною вартістю 1 грн. за 1 шт.;
— підписка на акції нової емісії здійснюється протягом місяця з дати проведення загальних зборів;
— збитків власників акцій не передбачено.

Правління АКБ «Інвестбанк».

Лише одна Дніпропетровська область торік завезла більш як 40% від загального обсягу імпортних ванн за середньою митною вартістю 5,36 долара

ДАЛІ БУДЕ

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Вересень — рум'янець року

■ **7 вересня** — Варфоломія. Закінчується врожай білих грибів і починається ранній посів озимини.

■ **10 вересня** — Мусія. Пора завершення збирання коноплі і перевезення снопів до клуні.

■ **11 вересня** — Усікновення, Головосіки Іоанна Хрестителя. У цей день не працювали, особливо не сікли ножем чи сокирою будь-який круглий овоч, котрий нагадує голову.

■ **14 вересня** — Семена, Симеона Стовпника. Початок справжньої осені, а отже, й Нового року з прийняттям християнства в Київській Русі. Якщо на Семена ясно — осінь буде погожою і теплою.

Прикмети вересня

■ Вересневий дощ, що почався вранці, довго не йтиме.

■ Восени багато грибів — на неврожай.

■ Нічний вітер віщує дощ наступного дня.

■ Осінь ясна — зима холодна.

■ Бабине літо непогідне — осінь суха.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Дванадцяте весілля

На подвір'ї Варвари Андріївни Стасюк із села Руська Поляна Черкаського району знову грають весільні музики. Удванадцяте благословила мати-героїня на шлюбний рушник своїх дітей. Цього разу — сина Валентина та його наречену Таню.

«Одружу тринадцятого, Руслана, а потім справлятимемо весілля онукам, — казала сватам Берегиня великого роду. І додала — аби Бог дарував усім добре здоров'я та благополуччя...»

У дружній, працьовитій родині Стасюків, яка виростила і виховала 13 дітей, підростає 19 онуків і двоє правнуків.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Цього

■ 1812 р. Бородінська битва.

■ 1848 р. Скасування кріпацтва в Галичині, на Буковині й Закарпатті.

■ 1891 р. Перші українські емігранти прибули до Канади.

■ 1923 р. У Відні на міжнародному конгресі створено Міжнародну організацію кримінальної поліції (Інтерпол).

■ 1934 р. Помер відомий видавець Василь Кульженко. 1903-го відкрив у Києві школу друкарської справи, створив журнал цього профілю.

■ 1969 р. В Україні вперше урочисто відзначено День освіти.

■ 1983 р. У Києві відкрився 9-й міжнародний з'їзд славістів.

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ

на 9—15 вересня 2002 року

На цьому тижні важливо звернути особливу увагу на ідеї або думки, які настійливо приходитимуть у голову. Вони значущі й можуть змінити ваше життя.

ОВЕН. У вас можуть з'явитися цікаві думки, пов'язані з поїздками, візитами, відрядженнями. Можливо, ідеї стосуватимуться пошуку необхідної інформації або здобуття знань. Якщо у цей час почнеться з кимось листування, то воно буде тривале і матиме особливе значення.

ТЕЛЕЦЬ. Цього тижня всі ваші думки зосередяться на питаннях матеріальних цінностей, придбанні чогось, на грошах і оцінці своїх достоїнств. Ідеї, що виникатимуть, приведуть до змін у витратах і способі заробітку.

БЛИЗНЯТА. Ви розмірковуватимете над питанням свободи та незалежності. Можливо, з'явиться нова ідея, як і в чому себе проявити. Водночас вам буде важко підтримувати стосунки через зростаючу агресивність — реалізовуйте її у заняттях спортом.

РАК. Обставини можуть змусити вас усамітнитися і подумати про себе. Використайте цей час для відмови від зловживання чимось або позбавлення від шкідливих і набридлих звичок.

ЛЕВ. Ідеї, що спали на думку або запропоновані кимось, будуть пов'язані з участю в якійсь колективній або громадській діяльності. Ваша доросла дитина може піти з дому і почати самостійне життя. Або привести подругу чи приятеля, які можуть залишитися надовго.

ДІВА. Ви зможете сформулювати найбільш значущі цілі, знайдете способи їх досягнення. Можна почати напружено працювати над реалізацією своєї кар'єри.

ТЕРЕЗИ. Всі думки та ідеї будуть спрямовані на обмірковування способів розширення перспектив. Можливо, ви заплануєте подорож, яка згодом справить сильне враження і змінить погляди на спосіб життя.

СКОРПІОН. Це час, коли відбувається внутрішня психологічна трансформація, викликана переживаннями чи стресом. При цьому може змінитися ваше уявлення про свою сексуальність. Також, можливо, ви думатимете, як повернути борг або отримати назад свої гроші.

СТРІЛЕЦЬ. Ваші думки будуть зайняті вирішенням партнерських питань. Якщо ви перебуваєте у шлюбі або тісній співпраці з кимось, то ці стосунки повинні змінитися, інакше цілком можливо, що ви розлучитесь. Ті, хто живе у цивільному шлюбі, можуть його офіційно оформити.

КОЗЕРІГ. Ви почнете помічати, що у вас змінюється смак, отож необхідно продумати і внести зміни у свій щоденний раціон. Багато хто з вас зосередиться на питаннях здоров'я, повсякденному розпорядку і зміні своїх звичок. Деякі зважаться на ремонт будинку.

ВОДОЛІЙ. Ви можете зрозуміти, що ваше хобі або уподобання — це дуже серйозно і важливо. На передній план може вийти кохання, стосунки з дітьми, дозвілля або питання про те, де і з ким провести відпустку.

РИБИ. Головною темою ваших роздумів і обговорень будуть відносини в сім'ї. Настав час змін і їх треба реалізувати. Ви можете здійснити переїзд, купити або продати будинок. Можливо, треба замислитися над ставленням до батьків і щось змінити.

Жебракує, щоб видати книжку

Колишній депутат Житомирської міськради, колишній інспектор відділу освіти, колишній офіцер-спецназівець та воїн-інтернаціоналіст Віктор Маршалов нині жебракує в Житомирі. Депутатом міськради його обирали двічі, тож з нинішнім складом знайомий добре. Однак чимало посадовців з ним навіть не вітаються.

Жебракувати, граючи на флейті, колишній депутат міськради почав, щоб розрахуватися за друк книжки «Спецназ. Кариби». Розповідаючи про свій задум, він «гастролював» у київських електричках. Окрім того, Віктором Маршаловим запатентовано прилад для впровадження власної наукової програми виховання та навчання дітей з вадами слуху «Аудіовізуальні методи навчання та виховання глухих спортсменів з профорієнтації «Монтажник радіоелектронної апаратури».

Як пише місцеве видання «РІА-Інтер», ці книги високо оцінив головнокомандувач кубинських військ Фідель Кастро. Через 37 років по закінченні воєнних дій Віктор Маршалов отримав особисте вітання та Національну бойову медаль Першого класу Куби, **повідомляє УНІАН.**

МАНДРИ

У путь, Паспарту!

Четверо британських інвалідів вирушили цього тижня в навколосвітню подорож за прикладом персонажів роману Жюля Верна «80 днів навколо світу». Як і в романі, «кругосвітка» стартувала біля лондонського «Реформ-клубу». Вона, як вважають шукачі пригод, триватиме 100 днів і передбачатиме пересування кінними екіпажами, раритетними старими автобусами і літаками, весловими човнами, яхтами і навіть баржею, яку берегом буксируватимуть упряжки собак, **повідомляє «Інтерфакс-Україна».**

Один із четвірки — Майлс Хілтон-Барбер — зовсім сліпий, проте він має намір на одній із ділянок маршруту вести гоночний автомобіль класу «Формула-1». Майкл Маккензі, у якого ампутовані обидві ноги, в Червоному морі пливтиме під водою з аквалангом. Лідер четвірки — Робінсон Дансхіт, який украв парі, так само, як і герой Жюля Верна Філеас Фогг. Сміливці розраховують повернутися до Лондона 3 грудня, коли за рішенням ООН відзначається Всесвітній день інвалідів.

Поки що невідомо, чи вирушить слідом за мандрівниками сучасний містер Фікс.

ЦЕ ЦІКАВО!

Магічна краса Херсонеса

Національний заповідник «Херсонес Таврійський», музей світового значення, рішенням ЮНЕСКО занесено до ста найвидатніших пам'яток світової культури. Це найбільший в Україні за збереженістю й інформативним потенціалом пам'ятник античної і візантійської культур. Тут у 988 році хрестився великий князь Київський Володимир. Звідси на береги Дніпра, а потім і всю язичницьку Русь прийшло християнство.

Це один з найдавніших на землі осередків різноликої культури, невід'ємною частиною якої завжди було і залишається виноробство. Античний Херсонес, як і сусідній Пантикапей, ще в VI столітті до нової ери славився своїми виноградними винами. Через Крим пролягали великі шляхи міграції людини, одним з яких був «шовковий» — з екзотичного Китаю до Західної Європи.

Цими епічними шляхами з місцевими винами линула по світу слава про майстрів-виноградарів і виноробів сонячного півострова, магічну красу спекотних долин і гір.

Віктор ХОМЕНКО.

Фото Віталія СУДДІ.

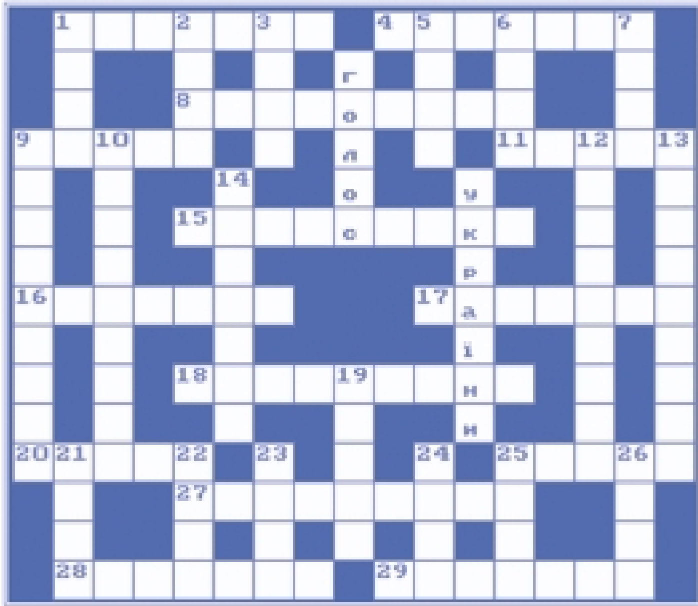

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Діловий зв'язок, взаємодія. 4. Старовинний спосіб морського бою. 8. Місце запуску космічних кораблів. 9. Суспільна група, відособлена походженням і правовим становищем. 11. Гірська система в Африці. 15. Наука про закони руху снарядів, куль, мін. 16. Небесне тіло. 17. Храм, присвячений богам у стародавніх греків і римлян. 18. Керамічна маса білого кольору для виготовлення тонкого посуду. 20. Виконавець ролей у театральних виставах. 25. У давнину — християнський подвижник, який виснажував себе постом. 27. Американський тріубач і співак джазу. 28. Городня рослина родини хрестоцвітих. 29. Дробова частина логарифма.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Розділовий знак. 2. Папка. 3. Заплетене волосся. 5. Великий хижий звір родини котячих, схожий на леопарда і пантеру. 6. Співзвуччя кінців віршованих рядків. 7. Міцна сполучна тканина, що прикріплює мускули до кісток. 9. Остання цариця Єгипту з династії Птоломеїв. 10. Автор сценарію. 12. Невелика напівпрозора морська тварина. 13. Посередник і помічник учасників спортивних змагань. 14. Укріплення, одна з головних бойових споруд у фортеці. 19. Найкращі тварини певної породи. 21. Великий хижий птах. 22. Страва з дрібно нарізаного м'яса, тушкованого з овочами. 23. Селянин, хлібороб (заст.). 24. Відділені перегородками місця для кількох глядачів у театральному залі. 25. Твердий мінерал, напівкоштовний кварцевий камінь. 26. Діючий вулкан в Італії.

Склав Іван СОБКО.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД ВІД 31 СЕРПНЯ.

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 7. Трембіта. 8. Радіатор. 10. Екскаватор. 11. Нукер. 12. Арена. 14. Кетяг. 15. Скутер. 16. Буква. 17. Ельба. 18. Авгур. 21. Франс. 22. Аналой. 23. Афера. 25. Буфет. 29. Наяда. 30. Автострада. 31. Апостроф. 32. Левконія. **ПО ВЕРТИКАЛІ**: 1. Теракота. 2. Абвер. 3. Утиск. 4. Паста. 5. Тіара. 6. Стамеска. 7. Темник. 9. Рулада. 13. Мегафон. 16. Блуза. 19. Фанфарон. 20. Десятина. 21. Фабула. 24. Апатія. 26. Тарту. 27. Строп. 28. Лафет. 29. Наука.

АБЗАЦ З ЛИСТА

Цар природи

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Забула людина, що у природі все взаємопов'язано. Рукотворні моря, висушені болота, вирублені ліси — все це призводить до того, що в регіоні змінюється і погода, і природа. Коли в горах будували греблі, залізниці, рили глибокі шахти, ніхто навіть не припускав, що це може спричинити землетрус. А під час будівництва нової греблі самі по собі виникають штучні озера, які згодом можуть призвести до зсувів. Глобальне вивчення космосу спричинило сьогодні зміну клімату на планеті загалом. На які ще подвиги в майбутньому наважиться людина, щоб саму себе знищити, — лишається тільки здогадуватися.

Семен ЛЕБЕЗНИК.

Київ.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Сергій ПРАВДЕНКО, Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311163. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos